



LIKKUTEI TORAH • ROSH HASHANAH • MAAMAR 6

שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'

Cantique des montées : Des
profondeurs, je T'ai appelé, Havaya



DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak



LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/likutei-torah/rosh-hashanah/6/

1 שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'. ממעמקים הוא לשון שעושה עומק משם קראתיך ה' והוא ניתן לומר בעשיית [בעשרת ימי תשובה] [בגמרא נזכר פסוק זה פ"ק [פרק קמא] דברכות (י"א א')]

«Cantique des degrés. Des profondeurs, je T'ai appelé, Havaya.» «Des profondeurs» (mima'ama-kim) exprime l'idée de celui qui crée une profondeur: de là, «je T'ai appelé, Havaya». Et il a été institué de le réciter pendant les Dix Jours de techouva. [Ce verset est mentionné dans la Guemara: au premier chapitre de Berachos (11a),

פ"ג [פרק ג'] דתענית (כ"ג ב') וברכות סדר ויקרא ס"פ ג' ובשה"ש [ובשיר השירים] רבה בפ' אני חבצלת השרון ובקהלת רבה בפסוק שמור רגליך כאשר.

au chapitre 3 de Taanis (23b); et dans les Rabbos, Seder Vayikra, à la fin de la section 3; et dans Shir HaShirim Rabbah, sur le passage «Je suis la rose de Sharon»; et dans Koheles Rabbah, sur le verset «Garde ton pied lorsque [tu vas].»

בזח"ב [בזהר חלק ב'] בפ' בשלח (דס"ג ע"ב) ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם וס"פ ויקרא (דכ"ו ע"א) ובפ' אחרי (דס"ט א' וד' ע' [ע"י] ע"ב)

dans le Zohar, partie II, dans Parshas Beshalach (63b), et dans le Mikdash Melech à cet endroit; à la fin de Parshas Vayikra (26a); et dans Parshas Acharei (69a et 70b);

ובפ' ואתחנן (דרס"ה ע"ב) ובפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] שם ובפ' ויחי דרכ"א [כי בכל השנה האדם הולך אחר שרירות לבו כמ"ש כי פנו אלי עורף.

et dans Parshas Va'eschanan (265b), ainsi que dans le commentaire du Ramaz (Rabbi Moshe Zacuto) à cet endroit; et dans Parshas Vayechi, folio 221.] Car toute l'année, l'homme suit l'obstination de son cœur, ainsi qu'il est écrit: «Car ils M'ont tourné le dos.»

אכל בעשיית [בעשרת ימי תשובה] בכל יום ויום כאו"א [כל אחד ואחד] נתקרב אל השי"ת [השם יתברך] ונתעלה בכל יום יותר עד יוהכ"פ [יום הכפורים] ונעשים כל נשמות ישראל עם השי"ת [השם יתברך] פכ"פ [פנים כפנים] והוא מחמת רצון שרצונו של כל אדם להתקרב אל השי"ת [השם יתברך] בבחי' פנים כו'

Mais pendant les Dix Jours de techouva, chaque jour, chacun se rapproche de D.ieu, qu'Il soit béni, et s'élève davantage de jour en jour, jusqu'à Yom Kippour; toutes les âmes d'Israël se retrouvent alors face à face avec D.ieu, qu'Il soit béni. Cela est dû à la volonté: chacun désire se rapprocher de D.ieu, qu'Il soit béni, dans le niveau du «visage» (panim), etc.

[ועמ"ש מזה בפ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר ובסמוך בד"ה שובה ישראל עד ובד"ה לכאר ענין יוהכ"פ [יום הכפורים]].

[Et voyez ce qui est écrit à ce sujet dans Parshas Acharei, dans le maamar qui commence par « Car en ce jour, Il fera expiation »; et plus loin, dans le maamar qui commence par « Reviens, Israël, jusqu'à »; ainsi que dans le maamar qui commence par « Pour expliquer la notion de Yom Kippour ».]

2 והנה צריך להבין ענין נשמות ישראל דלא כמו שסוברים העולם שהנשמה היא רק החיות והשכל שבתוך האדם שבו משיג את השי"ת [השם יתברך]

À présent, il nous faut comprendre ce que sont les âmes d'Israël. [Ce n'est] pas comme le pensent les gens, à savoir que l'âme n'est que la force vitale et l'intellect à l'intérieur de l'homme, par lesquels il saisit D.ieu, béni soit-Il,

כמו שכליכים אחרים שמשיג עניינים אחרים בודאי אינו נקרא נשמות ישראל כי הנשמה היא חלק אלוה ממעל שהוא למעלה מהשכל [ועמ"ש מענין נשמה בביאור ע"פ ולא תשבית מלח בפ' ויקרא]

comme les autres facultés intellectuelles, par lesquelles on saisit d'autres sujets. Cela ne peut certainement pas être ce que l'on appelle « les âmes d'Israël », car l'âme est « une part de D.ieu d'en haut », qui se situe au-dessus de l'intellect. [Et voir ce qui est écrit sur la notion d'âme dans l'explication (biour) du verset « Et tu ne supprimeras pas le sel », dans la paracha Vayikra.]

אך הענין שהנשמה הוא בב' בחי' יעקב וישראל ונקדים להבין פ' השמים כסאי והארץ הדום רגלי מהו הדום רגלי שהוא מדרגה התחתונה שהיא שרפרף והשמים כסאי

Mais voici ce qu'il en est: l'âme comporte deux niveaux, Yaakov et Israël. Commençons par comprendre le verset: « Les cieus sont Mon trône, et la terre est le marchepied de Mes pieds. » Que signifie « le marchepied de Mes pieds »? C'est le niveau inférieur, qui est un tabouret. Et « les cieus sont Mon trône »

והוא מדרגה עליונה והאמת כך הוא שהמלאכים עליונים עומדים תמיד באימה ויראה בלי שום מח"ז [מחשבה זרה] כלל מחמת שהם משיגים תמיד אלהות בהתגלות אמנם בהארץ אינו כן בהתגלות אלהות.

est le niveau supérieur. Et, en vérité, il en est bien ainsi: les anges supérieurs se tiennent constamment dans la crainte et la révérence, sans la moindre pensée étrangère, parce qu'ils saisissent constamment ouvertement la Divinité. Mais sur terre, la Divinité n'est pas révélée de cette manière.

3 ולכאורה הוא תמוה שהרי נאמר אני הוי' לא שניתי. אך התירוץ ע"ז דהנה יש ב' בחי' סוכ"ע וממכ"ע

[וממלא כל עלמין]

À première vue, cela est étonnant, car il est dit : « Moi, Havaya, Je n'ai pas changé. » Mais la réponse est la suivante : il existe deux niveaux, la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) et la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin).

והנה בבחי' סוכ"ע אין שום שינוי קודם הבריאה ולאחר הבריאה בכל עולמות עליונים ותחתונים בשהו כעיגול שמתעגל ומסבב אף למטה והוא למעלה מן השכל והזמן היה הוה ויהיה ברגע אי שאין השכל משיג זה

Or, au niveau de sovev kol almin, il n'y a absolument aucun changement entre avant la création et après la création ; [il en est ainsi] dans tous les mondes, supérieurs et inférieurs, de manière égale, comme un cercle qui s'incurve et englobe jusqu'en bas. Ce niveau est au-dessus de l'intellect et du temps : « Il était, Il est et Il sera » en un seul instant, que l'intellect ne peut saisir.

אמנם השינוי הוא בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] דהנה בע"מ [בעשרה מאמרות] נברא העולם שנשתלשל מאמר יהי אור ויהי כן יהי רקיע ויהי כן והשינוי הוא מצד המקבלים כי כל עולם משיג לפי שכלו.

Le changement, en revanche, se situe au niveau de memalé kol almin. En effet, le monde fut créé par les Dix Paroles, qui se déployèrent dans un enchaînement descendant : la parole « Que la lumière soit », et il en fut ainsi ; « Qu'il y ait un firmament », et il en fut ainsi. Le changement vient du côté des récepteurs, car chaque monde saisit selon son intellect.

וזהו השמים כסאי עולמות עליונים משיגים יותר אלהות והארץ הדום רגלי הם המדרגה התחתונה שאינם משיגים כ"כ [כל כך].

Et c'est là le sens de : « Les cieux sont Mon trône » : les mondes supérieurs saisissent davantage la divinité ; « et la terre est le marchepied de Mes pieds » : cela désigne le niveau le plus bas, qui ne saisit pas autant.

(ועמ"ש באריכות ע"פ השמים כסאי. דר"ל [דרוזה לומר] שמבחי' השמים שהוא מקיף עליון הסוכ"ע משם דייקא נמשך להיות בחי' כסאי שהוא מקור לג"ע [לגן עדן] העליון ועיין בע"ח [בעץ חיים] שער כסה"כ [כסא הכבוד].)

(Et voyez ce qui est écrit en détail sur le verset « Les cieux sont Mon trône ». Cela signifie que du niveau des « cieux », qui est la lumière enveloppante suprême (makif), sovev kol almin, provient précisément l'émanation qui donne le niveau de « Mon trône », source du Gan Eden supérieur. Voyez aussi Etz Chaim, Porte du Trône de Gloire.)

וענין בחי' זו כנשמה הוא בחי' יחידה שלמעלה מהשכל בכל מאדך בחי' רצוא שבחי' זו נקי' השמים ועמ"ש בד"ה יכ המצוה הזאת בפי' לא בשמים היא כו'. ובחי' ארץ זהו המשכה למטה בחי' שוב.

Et ce niveau, dans l'âme, est celui de ye'hida, qui est au-dessus de l'intellect : « de toute ta force » (bechol me'odecha), le niveau de ratzo (élan vers D.ieu) ; ce niveau est appelé « les cieux ». Voyez ce qui est écrit dans le discours commençant par « Car cette mitsva », à propos de l'explication de « Elle n'est pas dans les cieux », etc. Le niveau de la « terre », quant à lui, est l'émanation vers le bas, le niveau de chov (retour).

וגם י"ל [יש לומר] ב' בחי' אלו דכסאי והדום רגלי זהו ענין מקור ב' בחי' עלמין סתימין ועלמין דאתגליין. ומכ"ז [ומכל זה] יובן איך שבי' בחי' אלו דשמים וארץ הנ"ל שייכים לב' בחי' ישראל ויעקב המבואר לקמן בסמוך

On peut aussi dire que ces deux niveaux, « Mon trône » et « Mon marchepied », correspondent à la source des deux niveaux des mondes cachés (almin stimin) et des mondes révélés (almin d'isgalan). Tout cela permet de comprendre comment ces deux niveaux des cieux et de la terre, mentionnés plus haut, se rapportent aux deux niveaux de Yisrael et de Yaakov, expliqués juste après :

כי השמים שהוא בחי' יחידה זהו בחי' ישראל ויעקב הוא בחי' נר"נ [נפש רוח נשמה] המתלבשים בכלים וזהו בחי' והארץ הדום כו' וז"ש [וזהו שכתוב] וישב יעקב בארץ מגורי אביו כו' וכמ"ש במ"א על פסוק זה שזהו ענין ההמשכה בבחי' שוב)

car les « cieux », qui sont le niveau de ye'hida, correspondent au niveau de Yisrael ; Yaakov, lui, est le niveau de néfesh, roua'h et nechama, qui sont investis dans des réceptacles ; c'est là le niveau de « et la terre est [Mon] marchepied », etc. Et c'est le sens de ce qui est écrit : « Yaakov s'établit dans le pays où son père avait séjourné », etc., comme il est expliqué ailleurs au sujet de ce verset : il s'agit de l'émanation au niveau de chov.)

והנה כמו שבכללות החיות יש ב' בחי' סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] כמ"כ [כמו כן] כנשמת האדם יש ג"כ ב' בחי' אלו וע"ז נאמר ויברא את האדם בצלמו בצלם אלקים וזהו ענין ב' הבחי' יעקב וישראל.

Or, de même que dans la force vitale considérée dans son ensemble, il existe deux niveaux, la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) et la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), de même, dans l'âme de l'homme, il existe également ces deux niveaux. C'est à ce sujet qu'il est dit : « Et Il créa l'homme à Son image, à l'image d'Elokim » ; telle est la signification des deux niveaux, Yaakov et Israël.

(ועמ"ש מענין זה שבנשמה יש ב' בחי' כמו סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] בד"ה ציון במשפט תפדה.
ועמ"ש בד"ה כי תצא שזהו ענין בצלמו בצלם אלקים. וע' בזהר וישלח)

(Voir aussi ce qui est écrit à ce sujet, à savoir que l'âme possède deux niveaux, comparables à sovev kol almin et memalé kol almin, dans le discours commençant par «Sion sera délivrée par la justice». Voir également ce qui est écrit dans le discours commençant par «Lorsque tu sortiras» : telle est la signification de «à Son image, à l'image d'Elokim». Voir le Zohar, Vayichla'h.)

(דף קע"ד א') דבחי' ישראל ובחי' יעקב זהו כענין בחי' הוי' ובחי' אלקים נמצא שזהו ענין בצלמו בצלם אלקים כו'

(folio 174a), selon lequel le niveau d'Israël et celui de Yaakov sont comparables au niveau de Havaya et à celui d'Elokim. Il s'ensuit que telle est la signification de «à Son image, à l'image d'Elokim», etc.,

שהוא בחי' סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] בחי' יעקב יו"ד עקב הוא חכמה דהיינו השכל מה שהוא משיג אלהות ומה שמאיר ומחיה את הגוף ברמ"ח אברי' [אברים] הוא

c'est-à-dire les niveaux de sovev kol almin et de memalé kol almin. Le niveau de Yaakov se lit youd [et] ékev (talon) : [le youd] désigne la 'Hokhma (sagesse), c'est-à-dire l'intellect par lequel il saisit la divinité ; quant à ce qui illumine et anime le corps dans ses 248 membres, c'est

רק עקב מן הנשמה בחי' רגלי הנשמה (וכמ"ש מזה סד"ה שמאלו תחת לראשי ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה לא הביט און ביעקב)

seulement le talon de l'âme, le niveau des pieds de l'âme. (Voir l'explication à ce sujet à la fin du discours commençant par «Sa main gauche est sous ma tête» ; voir également ce qui est écrit à ce sujet dans le discours commençant par «Il n'a pas aperçu d'iniquité en Yaakov».)

ובחינת ישראל הוא לי ראש והוא בחי' נשמה שהיא למעלה מן הגוף ומן השכל ובחי' זו הוא א' יחיד ומיוחד עם השי"ת [השם יתברך] בלי שום פירוד בשום אופן

Quant au niveau d'Israël, il est li roch («une tête pour Moi») ; c'est le niveau de l'âme qui est au-dessus du corps et de l'intellect. Ce niveau est un, unique et uni à D.ieu, béni soit-Il, sans aucune séparation, de quelque manière que ce soit.

(ועמ"ש מזה בד"ה ולהבין בתוספת ביאור ענין השופר ועמ"ש מענין פי' ישראל לי ראש ס"פ שלח בד"ה אני דפי' ציצית ועמ"ש בד"ה יונתי ועמ"ש עוד מזה בד"ה ואתחנן גבי ועתה ישראל שמע כו')

(Voir ce qui est écrit à ce sujet dans le discours commençant par «Et pour comprendre», dans l'explication supplémentaire de la signification du chofar. Voir aussi ce qui est écrit sur le sens de l'expression Israël, li roch, à la fin de la paracha Chela'h, dans le discours commençant par «Moi» (Ani), au sujet du passage des tsitsit. Voir également le discours commençant par «Ma colombe». Voir encore ce qui est écrit à ce sujet dans le discours commençant par «Et j'ai imploré», à propos de «Et maintenant, Israël, écoute», etc. :

שבחי ישראל ובחי יעקב זהו כענין שמשא וסיהרא וכמו בהשמש אין שום שינויים בחי לא שניתי כך בבחי ישראל כו' ע"ש וע' בהרמ"ז [בהרב משה זכות] ר"פ שמיני

le niveau d'Israël et celui de Yaakov sont comparables au soleil et à la lune (chimcha et sihara). De même que le soleil ne connaît aucun changement — c'est le niveau de «Je n'ai pas changé» —, ainsi en est-il du niveau d'Israël, etc. Voir là-bas. Voir également le Ramaz (Rabbi Moché Zacuto), au début de la paracha Chemini.)

ובחי זו יש בכאוי"א [בכל אחד ואחד] מישראל אפי' [אפילו] קל שבקלים ומ"ש הכרת תכרת הנפש מחמת שעיקר עבירות חמורות שהוא חייבי כריתות זה נאמר על בחי יעקב שנכרתה משרשה

Et ce niveau se trouve en chacun et chacune d'Israël, même chez le plus bas des plus bas. Quant à ce qui est écrit : « L'âme sera entièrement retranchée », puisque les principales fautes graves sont celles qui entraînent le karet (retranchement), cela est dit du niveau de Yaakov, qui est retranché de sa racine ;

אבל בחי ישראל אינה נפרדת ממנו ית' בשום אופן [ועמ"ש בד"ה שחורה אני גבי בני אמי נחרו בי ובד"ה ביום השמע"צ [השמיני עצרת] בענין כי אבי ואמי עזבוני כו'].

mais le niveau d'Israël n'est en aucune manière séparé de Lui, béni soit-Il. [Voyez aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par « Je suis noire », à propos de « Les fils de ma mère se sont irrités contre moi » ; et dans le discours commençant par « Le huitième jour, une assemblée », au sujet de « Car mon père et ma mère m'ont abandonné », etc.]

4 ומי"ש שובה ישראל עד הוי' אלקיך. ולכאורה הוא תמוה ישראל מה חטא והלא אינה נפרדת ומה צריך תשובה.

Et quant à ce qui est écrit : « Reviens, Israël, jusqu'à Havaya ton D.ieu » : à première vue, cela est étonnant. Israël, quel péché a-t-il commis ? N'est-il pas inséparable ? Et pourquoi aurait-il besoin de techouva ?

אך זהו שאמר הושע הנביא כי כשלת בעונך עד"מ אדם הנכשל ברגלו באבן הכאה קטנה ומזה נופל כל גופו וראשו מגיע לארץ בהכאה גדולה מחמת שהראש הוא גבוה יותר.

Mais c'est ce que dit le prophète Hochéa : « Car tu as trébuché dans ton iniquité. » À titre d'analogie : un homme trébuche du pied sur une pierre ; le choc est léger, mais son corps tout entier tombe, et sa tête heurte le sol avec force, parce que la tête est plus élevée.

כך הוא הנמשל כשאדם נכשל בעון קל אפי' [אפילו] ביטול תורה שאפשר לו לעסוק בתורי' [בתורה] ואינו עוסק או ביטול מ"ע [מצות עשה]

Il en va de même dans l'analogie : lorsqu'un homme trébuche dans une faute légère, même lorsqu'il néglige l'étude de la Torah alors qu'il pourrait s'y consacrer et ne le fait pas, ou lorsqu'il néglige un commandement positif,

כמו צדקה שאפשר לו ליתן ואינו נותן ומכ"ש [ומכל שכן] בעברו על מל"ת [מצות לא תעשה] אף שנראה לאדם עבירה קטנה והוא

comme la tsédaka, qu'il pourrait donner mais ne donne pas ; à plus forte raison lorsqu'il transgresse un commandement négatif, même si cette transgression lui semble légère ; et c'est

כמו שדחה רגלו ממקום מעמדו והוחלק מעט אף כאן שנכשל בעון הנ"ל דהיינו רגלי השכינה בחיי יעקב מחמת זה נופל הנשמה בחיי ישראל לצד אחר ואינה מאירה בעקבו [היינו

comme lorsqu'on écarte le pied de l'endroit où il est posé et qu'il glisse légèrement. De même ici, lorsqu'il trébuche dans la faute mentionnée plus haut — c'est-à-dire [lorsque] les pieds de la Chekhina, le niveau de Yaakov, [trébuchent] —, à cause de cela, l'âme, le niveau d'Israël, tombe de l'autre côté et ne brille plus dans son talon. [C'est-à-dire,

כמו הלבנה כשמתרחקת מן השמש וחציה התחתון הוא חושך לפי שאינו מקבל אור השמש כך הרשעים בחשך ידמו והנשמה שבתוך הגוף אינה מאירה כלל היינו שאין מאיר בה מבחי' ישראל שהוא בחי' שמשא כו'.

comme la lune, lorsqu'elle s'éloigne du soleil : sa moitié inférieure est dans l'obscurité, car elle ne reçoit pas la lumière du soleil. De même, « les méchants sont réduits au silence dans l'obscurité », et l'âme qui se trouve dans le corps ne brille pas du tout ; c'est-à-dire que rien n'y brille du niveau d'Israël, qui est le niveau du soleil (chimcha), etc.

5 ועדי' י"ל [יש לומר] פי' עון עקבי יסובני פי' שעם היות שהחטא הוא בבחי' עקב ורגלי הנשמה עכ"ז [עם כל זה] זהו הגורם שגם בחי' הסובב והמקיף של הנשמה אינו מאיר וזהו ענין עונותי עברו ראשי.

Dans le même ordre d'idées, on peut expliquer le sens de « L'iniquité de mes talons m'environne » : bien que la faute se situe au niveau du talon et des pieds de l'âme, c'est néanmoins elle qui fait que le niveau enveloppant et entourant de l'âme, lui aussi, ne brille pas. Tel est le sens de « Mes iniquités ont dépassé ma tête ».

[וע' בזהר פ' מקץ דקצ"ח סע"א [סוף עמוד א] ודקצ"ט רע"א] ולזה צריך תשובה. וזהו ג"כ פי' שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד.

(Voir aussi le Zohar, parachat Mikets, à la fin de 198a et au début de 199a.) C'est pourquoi la te-chouva est nécessaire. Tel est également le sens de « Écoute, Israël : Havaya est notre D.ieu, Havaya est Un ».

ולכאורה למה נאמר ג' שמות אך הפי' הוא כך שמע לשון הבנה ישראל הוא בחי' הנשמה הנקרא ישראל וכ"א צריך לומר לנשמה שמע והבן אתה ישראל בחי' הנשמה ה' אלקינו ה'

À première vue, pourquoi trois Noms sont-ils mentionnés ? Le sens est le suivant : « Écoute » signifie comprendre. « Israël » désigne le niveau de l'âme appelé Israël. Chacun doit ainsi dire à son âme : « Écoute et comprends, toi, Israël », le niveau de l'âme : « Havaya, notre D.ieu, Havaya »,

שהוא פי' הי' [היה] הוה ויהיה ברגע א' וע"כ נרמז הכל בתיבה א' ה' שהוא למעלה מהשכל הוא אלהינו ce qui signifie « était, est et sera » en un seul instant. C'est pourquoi tout est évoqué en un seul mot. Havaya, qui est au-dessus de l'intellect, est « notre D.ieu »,

היינו כחינו וחיותנו ה' אחד הוא כולא חד ובחי' נשמה זו הנקרא ישראל נתאחד עם הוי' ב"ה [ר"ל] רוצה לומר

c'est-à-dire notre force et notre force vitale. «Havaya est Un» signifie «tout est un» (koula had). Et ce niveau de l'âme, appelé Israël, est uni à Havaya, béni soit-Il. [C'est-à-dire :

כי ב' שמות הוי' שבק"ש [שבקריאת שמע] הוא ע"ד מ"ש בזהר פי אחרי (דע"ג א') קב"ה [קודשא בריך הוא] סתים וגליא היינו סכ"ע [סובב כל עלמין] וממכ"ע [וממלא כל עלמין] וכמ"כ [וכמו כן] ישראל סתים וגליא

les deux mentions du Nom Havaya dans la récitation du Chema correspondent à ce qui est dit dans le Zohar, parachat A'harei (73a) : «Le Saint béni soit-Il est caché et révélé», c'est-à-dire la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) et la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin). De même, «Israël est caché et révélé».

והיינו שבחי' ישראל זהו בחי' הסובב והמקיף שבנשמה וזהו שנתאחד עם שם הוי' ב"ה הסוכ"ע] וכשיתבונן כך מזה נתעורר מדת האהבה להשי"ת [להשם יתברך]

Cela signifie que le niveau d'Israël est le niveau enveloppant et entourant de l'âme ; c'est lui qui est uni au Nom Havaya, béni soit-Il, le sovev kol almin.] Quand on médite ainsi, cette méditation éveille l'attribut d'amour pour D.ieu, béni soit-Il.

וזהו ואהבת את הוי' אלקיך פי' שהוא תמיד אלהיך ולא כמו הבן שנתקח ממוח האה ונפרד ממנו אח"כ ואעפ"כ [ואף על פי כן] יש לו אהבה לבנו

Tel est le sens de «Et tu aimeras Havaya, ton D.ieu» : Il est toujours «ton D.ieu». Il n'est pas comme un fils, issu du cerveau de son père, puis séparé de lui par la suite ; et pourtant, son père aime son fils,

אך אינו שוה לכל נפש יש בן שיכול למסור נפשו בשביל אהבת אביו ויש בן שאין לו מס"נ [מסירות נפש] mais cela n'est pas égal pour toutes les âmes : il est un fils qui peut donner sa vie par amour pour son père, et un fils qui n'a pas le sacrifice de soi (messirout néfesh) ;

וגם אינו מחויב ע"פ הדין כי חי"ך קודמין ואבדתו ואבדת אביו אבדתו קודמת כו'. וזה מחמת שהוא נהיה מהות בפ"ע [בפני עצמו].

et il n'y est pas non plus obligé selon la loi, car « ta vie passe avant », et « lorsqu'il s'agit de son objet perdu et de celui de son père, son propre objet perdu passe avant », etc. Cela tient au fait qu'il est devenu un être distinct.

אך הנשמה אינו כך רק כולא חד ואינה נפרדת ממנו ית' כלל [ועי' בזהר תרומה (דקל"ו סע"ב [סוף עמוד ב])]

Mais l'âme n'est pas ainsi ; au contraire, « tout est un », et elle n'est nullement séparée de Lui, qu'Il soit béni. [Voir aussi le Zohar, Terouma (fin de 136b),

ובאדר"י [ובאדרא זוטא] (דרצ"א א') ועד"י יובן בנש"י [בנשמות ישראל] ועמ"ש בד"ה אלה פקודי המשכן בענין עדות לישראל ועמ"ש בד"ה וכל בניך בפ"י בינה בן י"ה כו']

et dans l'Idra Zouta (291a) ; de même, on comprendra cela au sujet des âmes d'Israël. Voir aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par « Voici les comptes du Michkan », à propos de « un témoignage pour Israël » ; et ce qui est écrit dans le discours commençant par « Et tous tes enfants », dans l'explication de Bina comme ben Yah (« fils de Yah »), etc.]

לכן מוכרח להיות לה אהבה אפי' [אפילו] בכל לבבך ובכל נפשך במס"נ [במסירות נפש] ממש וזה האהבה שהיא מחמת שה' אלהיך יש בכל אחד ואחד מישראל אפי' [אפילו] בקל שבקלים

Il faut donc nécessairement qu'elle éprouve de l'amour, même « de tout ton cœur et de toute ton âme », jusqu'au sacrifice de soi véritable. Cet amour, qui vient du fait que « Havaya [est] ton Dieu », se trouve en chaque Juif, sans exception, même chez le plus bas des hommes ;

כמאמר אע"פ [אף על פי] שחטא ישראל הוא אך האהבה היא מסותרת אצלו (ועמ"ש מזה בד"ה שחורה אני כו') כמו אור הנר שמסתירים אותו במקום חושך. לכך צריך לעשות תשובה להסי' ר החושך ולגלות מצפוננו וזהו שובה ישראל):

selon l'adage : « Même s'il a fauté, il reste Israël. » Mais cet amour est caché en lui (voir aussi ce qui est écrit à ce sujet dans le discours commençant par « Je suis noire », etc.), comme la lumière d'une bougie dissimulée dans un lieu obscur. Il faut donc faire techouva (retour), afin d'écarter l'obscurité et de révéler ce qui est caché en lui. C'est là le sens de « Reviens, Israël ».

6 ב והעצה לגלות מצפוני לכו להסיר החושך שכך הוא דהנה יש ב' מיני רחמנות אב הרחמן ואב הרחמים ופ' אב הרחמן הוא המרחם על העדם במה שהשכל מחייב לרחם עליו

2. Le moyen de révéler les replis cachés de son cœur et d'en dissiper l'obscurité est le suivant. Il existe deux sortes de compassion : « le Père compatissant » (Av HaRachaman) et « le Père des compassions » (Av HaRachamim). « Le Père compatissant » désigne celui qui éprouve de la compassion pour une personne dans la mesure où la raison commande d'en avoir pour elle,

כמו למשל אדם יש לו מדת רחמנות זו שמרחם על חבירו כשמפייסו אחר שזערו פעם ושנים שהשכל מחייבו למחול לו ולא יותר וזו ג"כ בחי' אב הרחמן אצל השי"ת [השם יתברך] כביכול

comme, par exemple, une personne qui possède cette qualité de compassion : elle a pitié de son prochain lorsque celui-ci implore son pardon après l'avoir fait souffrir une ou deux fois, car la raison lui commande de lui pardonner, mais pas davantage. Cela aussi est le niveau du « Père compatissant » chez D.ieu, pour ainsi dire.

אבל מדת אב הרחמים הוא רחמים גדולים בלי שיעור אף שאין השכל מחייב למחול לו ולרחם עליו.

Mais la qualité du « Père des compassions » est une grande compassion, sans limite, même lorsque la raison ne commande pas de lui pardonner ni d'éprouver de la compassion pour lui.

דהיינו אחר שחטא הרבה פעמים מאד אעפ"כ [אף על פי כן] כשמבקשים ממנו סלח לנו אבינו ג"פ [ג' פעמים]

בכל יום הוא מוחל וסולח לו וזהו פי' חנון המרבה לסלוח וצריכים אנו לעורר רחמים גדולים

C'est-à-dire qu'après avoir péché un très grand nombre de fois, lorsque nous Lui demandons néanmoins, « Pardonne-nous, notre Père », trois fois par jour, Il lui pardonne et lui remet ses fautes. Telle est la signification de « Clément, qui pardonne abondamment ». Et nous devons éveiller une grande compassion,

דהיינו ביגמה"ר [בי"ג מדות הרחמים] מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע שמגביה העון ועובר על פשע שמעבירו הוא מי אל כמוך.

c'est-à-dire par les Treize Attributs de miséricorde : « Qui est un D.ieu comme Toi, qui porte la faute et passe sur la transgression » : Il élève la faute ; « et passe sur la transgression » : Il la fait disparaître. C'est cela, « Qui est un D.ieu comme Toi ».

וזהו כי אבי ואמי עזבוני היינו בחי' אב הרחמן ועכ"ז [ועם כל זה] וה' יאספני היינו בחי' אב הרחמים

Et telle est [la signification de] « Car mon père et ma mère m'ont abandonné » : c'est le niveau du « Père compatissant » ; et pourtant, « Havaya me recueillera » : c'est le niveau du « Père des compassions ».

אך האיך מעוררים רחמים גדולים הוא על פי מ"ש והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה והשבות אל לבבך כו'.

Mais comment éveiller une grande compassion ? Cela se fait selon ce qui est écrit : « Et lorsque toutes ces choses viendront sur toi... et que tu les feras revenir dans ton cœur », etc.

פִּי וְהִשְׁבוֹת דְּהִיּוֹנוֹ שִׁישִׁיב אִיעַ [את עצמו] אֵל לִבּוֹ שֶׁמִּקּוֹדֶם צָרִיךְ לִידַע מִקּוֹמוֹ וּשְׂרָשׁוֹ שֶׁהִיא מִתְחַלָּה וְעַכְשִׁיו סָר מִמֶּנּוּ בְּכַדִּי שִׁידַע לַחֲזוֹר לִמְקוֹמוֹ הָרָאשׁוֹן כִּי מִי שֶׁאִינוֹ יוֹדַע בֵּיתוֹ וְתוֹעָה בְּדֶרֶךְ אֵינוֹ יוֹדַע לַהֲיָכֵן לַחֲזוֹר

Le sens de « tu les feras revenir » est qu'il doit se ramener lui-même à son cœur : il lui faut d'abord connaître son lieu et sa racine, où il se trouvait au commencement et dont il s'est maintenant éloigné, afin de savoir [comment] retourner à son lieu d'origine. Car celui qui ne connaît pas sa maison et s'égare en chemin ne sait pas où retourner.

וְצָרִיךְ גַּ"כּ לַהֲכִיר וּלְהִבִּין מִקּוֹמוֹ שֶׁהוּא עֹשֶׂיבּוֹאִיזָה מִקּוֹם הוּא תוֹעָה וְכִשִּׁישִׁיב אֵל לִבּוֹ זֹאת וַיִּמָּצָא אִיעַ [את עצמו] שֶׁלִּבּוֹ פּוֹנֶה מִן דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר אֶל תְּאוֹת.

Il doit également reconnaître et comprendre où il en est à présent, en quel lieu il s'égare. Lorsqu'il prendra cela à cœur et constatera en lui-même que son cœur se détourne de la voie droite pour se tourner vers les désirs —

7 ואם לחשך אדם לאמר הלא ה' פעל זאת שהוריד הנשמה למטה וגם חורבן ב"ה מי זה אמר ותהי אם ה' לא צוה לזה משיב הפ' אשר הדיחך ה' אלקיך שמה שכוונת השי"ת [השם יתברך] היתה להדחה בעלמא וכשיתבונן

Et si quelqu'un vous souffle : « N'est-ce pas D.ieu qui a fait cela, en faisant descendre l'âme ici-bas ? Et la destruction du Saint Temple aussi : “Qui a parlé et cela s'est accompli, si D.ieu ne l'a pas ordonné ?” », le verset répond à cela : « là où Havaya ton D.ieu t'aura dispersé », ce qui signifie que l'intention du Saint béni soit-Il était seulement de disperser. Et lorsqu'il médite

שהוא במקום נמוך בגוף ונה"ב [ונפש הבהמית] בזה מעורר עליו רחמים גדולים על חלק אלוה שיש לו שנתאחד עם ה' ב"ה שנפל ונתרחק כ"כ [כל כך] מאיגרא רמא ממקום חיותו.

au fait qu'il se trouve dans un lieu bas, dans le corps et l'âme animale, il éveille par là une grande compassion pour la part divine qu'il possède, unie à D.ieu, béni soit-Il, et qui est tombée et s'est éloignée à ce point, « d'un toit élevé », du lieu où se trouve sa force vitale.

8 וזהו וישוב אל ה' וירחמהו פ"י שירחם על השי"ת [השם יתברך] ב"ה. ולזה אנו אומרים כל הווידוים אשמנו בגדנו כו'.

Et c'est là le sens de « Il retournera vers Havaya et aura compassion de Lui » : il s'agit d'avoir compassion de D.ieu, béni soit-Il. C'est pourquoi nous récitons toutes les confessions : « Nous avons été coupables, nous avons trahi », etc.

דלכאורה למה זה הסיפור והלא השי"ת [השם יתברך] יודע תעלומות לב. אך כ"ז [כל זה] אנו אומרים כדי לעורר רחמים גדולים

À première vue, pourquoi ce récit? D.ieu, béni soit-Il, ne connaît-Il pas les secrets du cœur? Mais nous disons tout cela afin d'éveiller une grande compassion.

לכן אומרים קודם אשמנו אלהינו שהוא חכנו וחיותנו ואלהי אבותינו הוא גבוה מעל גבוה (ועמ"ש מזה בד"ה אלה תולדות יצחק)

C'est pourquoi, avant «Nous avons été coupables», nous disons «notre D.ieu»: Il est notre force et notre force vitale; puis «et D.ieu de nos pères», qui est au-dessus de ce qui est élevé (voir aussi ce qui est écrit à ce sujet dans le discours commençant par «Voici les descendants de Yits'hak»),

והוא מאיגרא רמא כו' ומחמת זה נתעורר רחמים גדולים מלמעלה וממילא נתעורר אצל האדם ג"כ אהבה להבורא ית'.

et elle est [tombée] «d'un toit élevé», etc. Pour cette raison, une grande compassion s'éveille d'En-Haut et, par conséquent, l'amour du Créateur, béni soit-Il, s'éveille également chez la personne.

אך לא ישאר בכך שלא יעשה כלום כמה שסוברין העולם שזהו תכלית השלימות כשיש לו מעט אהבה.

Mais il ne faut pas s'en tenir là, sans rien faire [de plus], comme le pensent les gens: ils croient que posséder un peu d'amour est la perfection ultime.

אך העיקר הוא להמשיך אלהותו ית' למטה להיות לו דירה בתחתונים שזהו דוקא תכלית הבריאה לזכור תמיד ולהתבונן שמלא כל הארץ כבודו ולהאריך בזה.

L'essentiel est plutôt de faire descendre Sa divinité, béni soit-Il, ici-bas, afin qu'Il ait une demeure dans les mondes inférieurs; tel est précisément le but de la création: se rappeler toujours et méditer que «toute la terre est remplie de Sa gloire», et s'attarder longuement sur cette pensée.

9 וזהו תענוג עליון וכל המאריך בא ח"ד כו'. אך איך הוא ההמשכה הוא ע"י תורה ומצות שהם רמ"ח אברין דמלכא וכל התורה שמותיו של הקב"ה

Et cela est le plaisir suprême, et «quiconque prolonge [le mot] E'had (Un)», etc. Mais comment s'effectue cette effusion? Par la Torah et les mitsvot, qui sont «les 248 membres du Roi»; et toute la Torah est constituée des Noms du Saint béni soit-Il.

וזה יכול כ"א אפי' [אפילו] הדיוט כשאומר הלכה ואגדה כו' או כשעושה איזה מצוה ובלבד שיכוין להמשיך אלהותו ית' אל חיותו וחלקו ממעל

Et chacun peut le faire, même une personne simple, lorsqu'il énonce une halakha ou une aggada, etc., ou lorsqu'il accomplit une mitsva, à condition d'avoir l'intention de faire pénétrer Sa divinité, béni soit-Il, dans sa force vitale et dans la part qu'il a reçue d'en haut,

כי חלק ה' עמו שיתאחד וידבק חלקו עם השי"ת [השם יתברך] ויתגלה אלהותו ית' לעין כל כמאמר כי עין בעין יראו ונגלה כבוד הוי' וזהו לשם יחוד כו'

car «la part de Havaya, c'est Son peuple»: sa part doit s'unir à D.ieu et s'attacher à Lui, béni soit-Il, et Sa divinité, béni soit-Il, être révélée à tous les regards, comme il est dit: «Car œil à œil ils verront» et «La gloire de Havaya sera révélée». Et c'est là [le sens de] «Pour l'unification...», etc.,

לפי פשוטו שלא יחפוץ שום דבר כמ"ש מי לי בשמים כו' וא"א להמשיך אלהותו ית' כ"א לתוך כליי [כלים] דהיינו תומ"צ [תורה ומצות] וכל אותיות התורה הם כלים כמ"ש וכלים מכלים שונים ויין מלכות רב au sens littéral: qu'il ne désire rien [d'autre], comme il est écrit: «Qui ai-je au ciel?», etc. Il est impossible de faire pénétrer Sa divinité, béni soit-Il, autrement que dans des réceptacles, c'est-à-dire la Torah et les mitsvot; et toutes les lettres de la Torah sont des réceptacles, comme il est écrit: «des récipients différents les uns des autres, et du vin royal en abondance»,

דהיינו השראת השכינה ובזמן שבהמ"ק [שבית המקדש] קיים היה עיקר השראת השכינה בק"ק [בקדש הקדשים] ומשם מתפשט לכל העולם ועכשיו כשחרב בהמ"ק [בית המקדש] אין להקב"ה בעולמו

c'est-à-dire la résidence de la Chekhina (Présence divine). Lorsque le Temple était debout, la résidence principale de la Chekhina se trouvait dans le Saint des Saints, et de là elle se répandait dans le monde entier. Mais à présent que le Temple est détruit, «le Saint béni soit-Il n'a dans Son monde

אלא ד"א [ד' אמות] של הלכה עיקר השראת השכינה ומשם מתפשט לכל העולם כולו כמו הנשמה שעיקר השראתה במוח ומשם מתפשטת לכל הגוף כולו להחיותו.

que les quatre coudées de la halakha»: [c'est là] la résidence principale de la Chekhina, et de là elle se répand dans le monde entier, comme l'âme, dont la résidence principale se trouve dans le cerveau; de là, elle se répand dans tout le corps pour lui donner vie.

[וביאור הענין היינו כי יש ב' בחי' תשובה הא' מלמטה למעלה וזהו ע"י התפלה שהיא בחי' סולם מצוב ארצה כו']

[L'explication est la suivante: il existe deux niveaux de techouva. Le premier va d'en bas vers le haut, et s'accomplit par la prière, qui est l'aspect de «l'échelle posée sur la terre», etc.,

עד שע"י מתחבר ומתאחד בחי' הנשמה שבתוך הגוף עם בחי' מקורה ושרשה בחי' מזליה להיות שובה ישראל דייקא שיהיה העבודה בבחי' ומדרגת ישראל

jusqu'à ce que, par ce moyen, le niveau de l'âme qui se trouve dans le corps se joigne et s'unisse au niveau de sa source et de sa racine, le niveau de son mazal, afin qu'il soit précisément dit: «Reviens, Israël» — c'est-à-dire que le service soit au niveau et au degré d'Israël,

שהוא בחי' סובב ומקיף שבנפש ועי"ן מענין בחי' עבודה זו סד"ה כי קרוב אליך הדבר מאד כו' וזהו ענין למס"נ [למסירות נפש] באחד בק"ש [בקריאת שמע].

qui est le niveau qui entoure et enveloppe l'âme. Voir aussi, sur cette forme de service, la fin du discours commençant par «Car la chose est très proche de toi», etc. C'est là le sens du sacrifice de soi (messirout néfesh) en proclamant «Un» (E'had) dans la récitation du Chéma.

10 ואחר כך צ"ל תשובה מלמעלה למטה להמשיך גילוי אור א"ס ב"ה מלמעלה למטה אל הארת הנשמה שבתוך הגוף והיינו ע"י התורה ומצות וכמ"ס במ"א ע"פ קומי לך רעיתי יפתי כו'.

Et ensuite, il faut une techouva d'en haut vers le bas : faire descendre la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, d'en haut vers le bas, jusque dans le rayonnement de l'âme qui se trouve dans le corps. Cela se fait par la Torah et les mitsvot, comme il est expliqué ailleurs à propos du verset : «Lève-toi, mon aimée, ma belle», etc.

ותשובה זו שמלמעלה למטה מבואר בזהר פ' ויקרא (די"ו ע"א) וב' בחינות תשובה אלו זהו ענין יסובבנהו יבוננהו כמשי"ת [כמו שיתבאר]

Cette techouva d'en haut vers le bas est expliquée dans le Zohar, parachat Vayikra (16a). Ces deux niveaux de techouva correspondent à «Il l'entoura, Il l'instruisit», comme on l'expliquera.]

וזהו ג"כ פ"י ימצאהו בארץ מדבר. פ"י ימצאהו לחלק אלוה במקום הקליפות כשנמשך אחר תאוות הגוף
ההוה ונפסד.

C'est également le sens de « Il le trouva dans une terre déserte ». « Il le trouva » signifie : [Il trouve] la part de D.ieu dans le lieu des kelipot (écorces), lorsqu'elle se laisse entraîner par les désirs du corps, qui vient à l'existence et périt.

ובתהו ילל ישימון יסובבנהו פ"י יתעורר רחמים גדולים שהוא כתר שהוא סובב ומקיף [ועי"ז מתגלה
ג"כ בחי"י הסובב והמקיף שבנפש להיות שובה ישראל דייקא

« Et dans le désert désolé, hurlant, Il l'entoura » : cela signifie qu'une grande compassion s'éveille. Cette compassion est Kéter (la Couronne), qui entoure et enveloppe. [Par là se révèle également le niveau enveloppant et entourant de l'âme, afin qu'elle « revienne, ô Israël », précisément ;

והוא ענין התקשרות בחי"י סתים שבנשמה בבחי"י סתים דקוב"ה [דקודשא בריך הוא] כביכול דהיינו בבחי"י
סובב"ע וזהו ענין יסובבנהו ואח"כ נמשך להאיר בפנימית ע"י התומ"צ [התורה ומצות]

et c'est le lien entre le niveau caché de l'âme et le niveau caché du Saint béni soit-Il, pour ainsi dire, c'est-à-dire le niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin). Voilà ce que signifie « Il l'entoura ». Ensuite, cette lumière est amenée à rayonner intérieurement, par la Torah et les mitsvot ;

וזהו ענין יבוננהו וכתרגומו אלפינון פתגמי אורייתא וגם מלשון בנין ע"ד מ"ש ויבן ה' אלקים כו'.

et voilà ce que signifie « Il l'instruisit » (yevonenehu), que le Targoum rend par « Il leur enseigna les paroles de la Torah » ; le terme évoque aussi binyan, « construction », dans le sens de ce qui est écrit : « Et Havaya Elokim construisit », etc.

11 ועמ"ש בד"ה וכל בניך למודי מענין אל תקרי בניך אלא בוניך ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה יונתי ובד"ה תורה
צוה וגם יסובבנהו היינו שהקיפם בענני כבוד

Et voyez ce qui est écrit dans le discours qui commence par « Et tous tes enfants [seront] instruits », au sujet de « Ne lis pas banayich (tes enfants), mais bonayich (tes bâtisseurs) » ; voyez aussi ce qui est écrit à ce sujet dans le discours qui commence par « Ma colombe » et dans celui qui commence par « La Torah [que Moché] a prescrite ». De même, « Il l'a entouré » signifie qu'Il les a entourés des Nuées de Gloire ;

וזהו ענין חג הסוכות שאחר יוהכ"פ [יום הכפורים] ועשיית [ועשרת ימי תשובה] שעי"ז נמשכים התגלות מקיפים עליונים מבחי' סוכ"ע ואח"כ נמשכי' [נמשכים / נמשכין] ומתגלי' ג"כ בבחינת פנימית בשמיני עצרת כו'

et tel est le thème de la fête de Soukkot, qui vient après Yom Kippour et les Dix Jours de Techouva : par leur biais, des révélations de lumières englobantes supérieures (makifim) sont attirées depuis le niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) ; ensuite, elles sont également attirées et révélées de manière intérieure à Chemini Atseret, etc.,

וכמ"ש במ"א [יבוננהו פי' יתבונן שמכה"כ [שמלא כל הארץ כבודו] להמשיך אלהותו ית' שיהיה לו דירה בתחתונים ע"י תומ"צ [תורה ומצות] כו'.

comme il est expliqué ailleurs.] « Il l'a instruit » (yevonenehou) signifie : yisbonen, il contempera que « toute la terre est remplie de Sa gloire », [afin] d'attirer Sa divinité, béni soit-Il, pour qu'Il ait une demeure dans les mondes inférieurs par la Torah et les mitsvot, etc.

כנשר הוא רחמנות רחמים גדולים יעיר קנו כו' ויהיה התגלות אלהותו ואז ה' בדד ינחנו כו' [ועמ"ש מזה בד"ה כנשר יעיר כו'] :

« Comme un aigle » désigne la compassion, une grande compassion ; « il réveille son nid », etc., et Sa divinité se révélera ; alors, « Havaya seul le conduira », etc. [Et voyez ce qui est écrit à ce sujet dans le discours qui commence par « Comme un aigle réveille », etc.]

12 וזהו פי' ממעמקים מדבר המעמיק שמביא לידי עומקא דליבא דהיינו מחמת שיתבונן שהנשמה מתייחדת עמו וחלק מהנשמה מאירה בגוף

Et tel est le sens de « Des profondeurs » : cela désigne celui qui approfondit, ce qui le conduit à la profondeur du cœur (oumka deliba). Autrement dit, parce qu'il méditera au fait que l'âme est unie à Lui et qu'une partie de l'âme brille dans le corps,

והוא רחוק מאד מהשרש שלה מחמת החושך והענן זה מביא לידי גילוי עומקא דליבא שירצה רק התגלות אלהותו ית' שיהיה מכה"כ [מלא כל הארץ כבודו] ע"י תומ"צ [תורה ומצות] כנ"ל [וגם

et qu'elle est très éloignée de sa racine à cause des ténèbres et du nuage ; cela fait apparaître la profondeur du cœur : il ne voudra que la révélation de Sa divinité, béni soit-Il, afin que « toute la terre soit remplie de Sa gloire », par la Torah et les mitsvot, comme dit plus haut. [Et aussi,

כי שרש העומקא דליבא הוא נמשך מבחי המקיף של הנשמה שכאשר היא מאירה בתוך הנשמה שבגוף

car la racine de la profondeur du cœur provient du niveau englobant de l'âme ; lorsqu'il brille au sein de l'âme qui se trouve dans le corps,

אזי הוא מתגלה בבחי עומקא דליבא ותעלומות לב וכמ"ש בד"ה שמאלו תחת לראשי הנ"ל גבי ובכל מאדך ובד"ה

il se révèle alors comme la profondeur du cœur et ses replis cachés, comme cela est expliqué dans le discours commençant par «Sa main gauche est sous ma tête», mentionné plus haut, à propos de «et de toute ta force», ainsi que dans le discours commençant par

כי תצא גבי לך אמר לבי בקשו פני כו' שפנימית הלב הוא הארה והמשכה מבחי סוכ"ע ועמ"ש בביאור ע"פ כי המצוה הזאת.

«Lorsque tu sortiras», à propos de «Mon cœur a dit de Toi : "Cherchez Ma face"», etc. : l'intériorité du cœur est une illumination et un influx provenant du niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin). Voyez également ce qui est écrit dans l'explication (biour) du verset «Car cette mitsva».

ולכן נקרא המקיף של הנשמה בשם מזל ע"ש [על שם] שמזיל וממשיך כו' וזהו שנקרא ג"כ ממעמקים שמביא וממשיך בחי עומקא דליבא.

C'est pourquoi le niveau englobant de l'âme est appelé mazal, car il fait couler (mazil) et attire vers le bas, etc. Voilà aussi pourquoi il est appelé «Des profondeurs» (mima'amakim) : il fait apparaître et attire le niveau de la profondeur du cœur.

ועי' בזהר בשלח (דס"ג ע"ב) ממעמקים עמקא דכולא שמשפיע בבחי עומקא דכירא כו' אמר ר' [רבין] חזקיה כד כו' אשרי כולא ואכליל כולא בהאי עמיקא עילאה.

Voyez le Zohar, Bechala'h (63b) : «Des profondeurs» : la profondeur de tout, qui dispense vers le niveau de «la profondeur du puits», etc. «Rabbi Hizkiya dit : Lorsque...», etc. : «Il fait reposer tout et inclut tout dans cette profondeur supérieure.»

והיינו גילויי בחי' סוכ"ע סתימא דכל סתימין כו' ע"ש ועד"ז יובן בנפש שהגילוי מבחנית סתים שבנשמה שהוא מבחי' הסוכב והמקיף הוא בבחי' עומקא דליבא כנ"ל]

Et c'est là la révélation du niveau de sovev kol almin, « le plus caché de tous les cachés », etc. Voyez là-bas. De même, on comprendra que, dans l'âme, la révélation issue du niveau caché de l'âme, qui relève du niveau englobant et enveloppant, se manifeste comme la profondeur du cœur, comme dit plus haut.]

וזהו קראתיך ה' כאדם הקורא לחבירו שיבוא אצלו כך הוא קורא להשי"ת [להשם יתברך] (ועמ"ש מזה בד"ה שובה ישראל עד)

Et c'est là « Je T'ai appelé, Havaya » : de même qu'un homme appelle son ami pour qu'il vienne auprès de lui, ainsi appelle-t-il D.ieu, béni soit-Il (voir aussi ce qui est écrit à ce sujet dans le discours commençant par « Reviens, Israël, jusqu'à »),

שיתגלה אלהותו בעולם התחתון שיהיה נגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו כמו בעולם העליון:

afin que Sa divinité se révèle dans le monde inférieur, que « la gloire de D.ieu se révèle et que toute chair voie ensemble », comme dans le monde supérieur.

13 ה' שמעה בקולי. שמעה לשון הבנה שיתבונן בקולי ולא אמר לקולי כי פי' בקולי מה שבתוך קולי

« D.ieu, écoute ma voix (chim'a bekoli). » Chim'a est un terme qui exprime la compréhension : qu'Il discerne ce qui se trouve dans ma voix. Le verset ne dit pas lekoli (« vers ma voix »), car bekoli signifie ce qui est à l'intérieur de ma voix,

דהיינו האהבה מסותרת שיש בכל אדם למסור נפשו על קדה"ש [קידוש השם] אפי' [אפילו] בקל שבקלים (ועמ"ש מענין שמעה בקולי בד"ה תקעו בחדש שופר ועמ"ש בד"ה לסוסתי בענין כי אמרתי עולם חסד יבנה אמירה היא בלב כו'):

c'est-à-dire l'amour caché qui se trouve en chaque personne, et qui la pousse à donner sa vie pour la sanctification du Nom de D.ieu, même chez le plus bas parmi les plus bas. (Voir aussi ce qui est écrit au sujet de « écoute ma voix » dans le discours commençant par « Sonnez du chofar à la nouvelle lune » ; et voir ce qui est écrit dans le discours commençant par « À ma jument », au sujet de « Car j'ai dit : "Le monde sera édifié par la bonté" » : dire, c'est dans le cœur, etc.)

14 תהיינה אזניך קשובות לקול תחנוני. הוא מדרגה פחותה מכולם דהיינו מי שמבקש על עצמו (ולא שמעורר רחמים על חלק אלוה שבו שירד מאיגרא רמא כו' ולכן נאמר לקול תחנוני ולא בקולי)

«Que Tes oreilles soient attentives à la voix de mes supplications.» C'est un niveau inférieur à tous les autres : celui qui demande pour lui-même — et non celui qui éveille la compassion pour la part de D.ieu qui est en lui, laquelle est descendue «d'un toit élevé», etc. C'est pourquoi il est dit «à la voix (lekoli) de mes supplications», et non bekoli.

והיא לא פרחת לעילא מעצמה לזה אמר תהיינה אזניך הם המלאכים הנקרא אזני ה' קשובות לקול תחנוני דייקא דהיינו תחינה שלי שמבקש על עצמו שהם יעלו התפלות למעלה לפני השי"ת [השם יתברך] ב"ה אמן

Et elle ne s'élève pas d'elle-même. C'est pourquoi il dit : «Que Tes oreilles» — ce sont les anges, appelés «les oreilles de D.ieu» — «soient attentives à la voix de mes supplications», précisément ; c'est-à-dire à ma propre supplication, dans laquelle je demande pour moi-même : qu'ils élèvent les prières là-haut, devant D.ieu, béni soit-Il. Amen.

(ודקדוק זה לחלק בין מ"ש שמע' [שמעלה] בקולי ובין מ"ש לקולי ע' [עיינ'] כיוצא בזה בפ' ראה ע"פ כי תשמע בקול כו' ועיינ' בזהר פ' וישלח (דקס"ט סע"א [סוף עמוד א]):

(Pour cette distinction précise entre ce qui est écrit shim'ah bekoli et ce qui est écrit lekoli, voir un exemple semblable dans la Parachat Re'eh, à propos du verset «Lorsque tu écouteras la voix», etc. Voir aussi le Zohar, Parachat Vayichla'h (fin de 169a).)



LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/likutei-torah/rosh-hashanah/6/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak